

[Margrete Auken]

24. oktober 1957 – jeg citerer fra Folketings-tidende 1957-58, sp. 320:

»Når det drejer sig om åndelige spørgs-mål, er det umuligt at måle og veje. Indadtil som udadtil må vi føre åndelige krige efter vor bedste overbevisning.«

Det gælder naturligvis alt, hvad der har med ånd at gøre, men åbenlyst, hvor det er evangeliet, det drejer sig om. Åndelige krige, fri samtale, det skal der være ubegrænset, og det skal der sikres plads til. Når argumenter-ne for vores folkekirkeordning med folketing-et som øverste myndighed har været mest lødige, er det netop også sikringen af disse fri rammer, der har været fremhævet. Men denne sikring er ingen selvfølge, og det skal vise sig i dag, om folketinget kan leve op til dette ideal. Det kræver naturligvis en del af os, også at vi skal være parate til at være meget generøse med, hvor langt ind i den gråz-one, der jo er mellem det forkyndelsesmæssige og det tjenstlige, en præst kan tillade sig at gå.

En tjenestesag er det f.eks., hvis man krænker injurielovgivningen – i øvrigt den moderne lovgivning, der kommer nærmest til Danske Lovs 2-4-9. Men jeg synes, man skal være meget tilbageholdende med at skride ind. Når f.eks. pastor Søren Krarup i en prædiken fremfører åbenlyst injurierende beskyldninger mod en præst for hellere at ville være politiker end præst og mod en bis-kop for at støtte hende i dette ønske, så mener jeg, at Søren Krarups biskop, Helge Skov, gjorde ret i at afvise en klage herover. Skal den åndelige krig udkæmpes frit, må præsten kun i helt ekstreme forhold kunne risikere afsked for sine udtalelser.

Et helt friskt eksempel på, hvorledes en afskedstrussel hindrer den åndelige krig, kan findes i disse tider i Norge. Jeg vælger dette eksempel, dels fordi det er så klart, dels fordi det er så fjernt, at ingen af os risikerer at forfalde til usagligheder på grund af en per-sonlig involverethed. En præst i Oslo, dr. theol. Helge Hognestad, gør sig, så vidt jeg kan se, skyldig i kætteri, idet han gør Jesus til det inspirerende forbillede for mennesker og nærmest kun det. Kristus som frelser og befrier gennem død og opstandelse hører man ikke meget til. Dette kætteri er i og for sig både banalt og udbredt og giver sjældent anledning til påtale, men da Hognestad i modsætning til de fleste andre lignende kæt-

tere er venstreorienteret, har han fået sig en suspensionssag på halsen, formelt for sit kæt-teri. I og med, at det er sket, har hans biskop og minister afskåret hæderlige kristne fra at kaste sig ud i religionskrigen, med Hognes-tad. Den er nemlig hverken morsom eller fri, hvis manden kan blive truet på sit brød for sine anskuelser. Og er debatten ikke fri, mister den sin evne til at opklare liv og ånd. Skal jeg have mulighed for at bekæmpe den ukristelighed, jeg hører i Hognestads forkyn-delse, må der være lige meget plads til os begge. Det er akkurat den plads, folketinget skal sikre.

Ja men er der ingen grænser? Skal en præst ikke kunne afskediges? Jeg er på nip-pet til at sige nej, i hvert fald som en tom-melfingerregel. I hvert fald vil jeg ikke være med til at afstikke nogen grænser. Og skal han afskediges, skal der altså være enighed mellem biskop og minister og altså også di-verse retsinstanser.

Men hvad med den stakkels menighed? Skal den bare finde sig i hvad som helst? Nu har menigheden faktisk et frygteligt våben: den kan holde sig væk, den kan gå andre steder hen. Sognebåndsløsningen er ligefrem en lovsikring af denne frihed hos menighe-den sammen med menighedens næsten uind-skrænkede ret til selv at vælge sin præst. Jeg kan forsikre, at dette er et frygteligt våben mod præster.

Men i øvrigt er for markante prædikener nu ikke ligefrem dansk folkekirkes risiko, endsige problem. Skal menighederne stakles, er det vist især for de mange kedelige prædi-kenere, de må sidde af, hvad dette tålsomme folkefærd faktisk gør. Truer vi de i forvejen alt for forsigtige præster endnu mere, risike-rer vi, at prædikenerne bliver endnu kedeli-ger. Hvem nænner det? Nej vel? Er det ikke tværtimod vores opgave herinde at fjerne så mange ydre grunde til denne forsigtighed, som vi overhovedet kan? Så bliver det som sagt også lettere for menigheden at brokke sig over vrøvl eller kedsommelighed eller kætterier.

Det, jeg slår til lyd for, er altså omtrent det modsatte af, hvad vi har hørt så meget til i denne debat, der i forstemmende grad har handlet om kontrol og klage. Hvem skal kontrollere? Unægtelig et andet ord end det kirkelige tilsyn. Hvem må klage? Hvem skal man klage til osv. derudad i samtaleangstens